

SPORTOM DO SOCIJALNE KOHEZIJE? AKTERI KONFLIKTA I AKTERI SURADNJE (Uvod u tematski blok)

SUNČICA BARTOLUCI

Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Horvačanski zavoj 15

HR – 10000 Zagreb, Hrvatska

suncica.bartoluci@kif.unizg.hr

 orcid.org/0000-0001-5841-9400

MARKO MUSTAPIĆ

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Marulićev trg 19

HR – 10000 Zagreb, Hrvatska

Marko.Mustapic@pilar.hr

 orcid.org/0000-0002-0087-3325

Ideja za pripremu ovoga tematskog broja o sportu časopisa *Studia ethnologica Croatica* nastala je iz niza razloga. Grupa znanstvenika i istraživača, zainteresirana za društveno-humanističke aspekte sporta, u zajedničkim je promišljanjima došla na ideju boljega međusobnog povezivanja i umrežavanja u ovom interdisciplinarnom području. Da bi očvrstnuli poziciju sociologije sporta u Hrvatskoj te se povezali s kolegama zajedničkoga tematskog interesa, u Zagrebu je u listopadu 2017. pri Hrvatskom sociološkom društvu osnovana Sekcija za sociologiju sporta. Temeljni ciljevi Sekcije usmjereni su na davanje doprinosa daljnjem razvoju subdiscipline, poboljšanju međusobne suradnje sociologa i sociologinja te kolegica i kolega u srodnim znanostima, kao i njihove veće vidljivosti u akademskoj zajednici. U nepune tri godine Sekcija je organizirala niz javnih predavanja, tribina i okruglih stolova te je sudjelovala na sedmom „Nacionalnom kongresu Hrvatskog sociološkog društva: Socijalna kohezija u društvu polarizacije, konflikata i nejednakosti“ u travnju 2019., u sesiji pod naslovom „Sportom do socijalne kohezije? Akteri konflikta i akteri suradnje“, nakon čega se počelo s operacionalizacijom i realizacijom ideje o izradi ovakvoga temata.

Temat o sportu nastaje u svrhu unaprjeđenja postojećih društveno-humanističkih spoznaja o sportu i društvu. Naglasak se stavlja na nogomet i njegove implikacije na društvene procese u hrvatskom kontekstu. Hrvatski nogomet kao najpopularniji sport, neodvojiv je od institucionalne strukture i društvenih procesa širega društva. Budući da socijalna kohezija determinira kvalitetu života u lokalnoj zajednici i društvu u cijelosti te

ujedno ukazuje na karakter odnosa ključnih društvenih aktera i njihovu opredijeljenost za opće dobro, autori propituju utjecaj različitih aktera i dionika hrvatskoga nogometa na socijalnu koheziju u hrvatskom društvu. Riječ je o vrlo važnim temama, aktualnim i relevantnim ne samo za daljnji razvoj sociologije sporta, već za empirijski utemeljene spoznaje o suvremenom hrvatskom društvu. Ovo je prvi temat o društveno-humanističkim perspektivama sporta objavljen u znanstvenom časopisu na hrvatskom jeziku još od časopisa *Pogledi* 1984. godine, a obuhvaća sedam radova domaćih znanstvenika.

Veteran sociologije sporta, Dražen Lalić, u svom radu *Sukob između organiziranih navijača i vodstva Hrvatskoga nogometnog saveza: horizontalni (ili) vertikalni konflikt* analizira dugogodišnji sukob navijačkih skupina i Hrvatskoga nogometnog saveza. Autor se pretežno bavi teorijskim implikacijama teme, pri čemu primjenjuje Hirschmanovu dihotomiju društvenih sukoba te koristi i neke empirijske podatke objavljene u svojoj knjizi *Nogomet i politika*.

Sociolog Ozren Biti u radu *Od heroja do celebrityja: hrvatska nogometna reprezentacija nakon Svjetskog prvenstva u Rusiji 2018.* bavi se analizom medijskoga i javnoga diskursa hrvatskih nogometnih reprezentativaca kao nacionalnih heroja te izbornika reprezentacije i kao celebrityja nakon osvajanja srebrne medalje na Svjetskom prvenstvu u Rusiji.

Etnolog i kulturni antropolog Goran-Pavel Šantek u tekstu „*Postoje zakoni jači od propisanih*“: prilog istraživanju borbe navijača „Dinama“ za svoj klub i njezina društvena značenja bavi se istraživanjem borbe navijača Dinama za svoj klub (organiziranih u Bad Blue Boyse, Zajedno za Dinamo i Dinamo to smo mi) te njihovim društvenim značenjima u vidu demokratizacije društva. Autor nastoji steći bolje razumijevanje utjecaja koji ponašanje državnih i gradskih institucija, koje su nadležne za nadzor zakonitosti rada GNK Dinamo, ima na ponašanje navijača te razmotriti hipoteze o tome da su uzroci dijela nasilnoga ponašanja navijača izazvani strukturalno.

Sociolozi Marko Mustapić i Benjamin Perasović u radu *Ultrasi između stigme i društvenog aktivizma* propituju kako pripadnici subkulture nogometnih navijača odgovaraju na marginalizaciju i latentni konflikt, stvarajući društvenu inovaciju i djelujući aktivno u lokalnoj zajednici. U razdoblju od 2016. do 2018. proveli su etnografsko istraživanje mladih pripadnika ultras grupe White Stones u Varaždinu, okupljenih oko NK Varteks, i u ovom radu analiziraju njihov društveni aktivizam i stigmatizaciju.

Sociologinja Sunčica Bartoluci i kineziologinja Mateja Baršić u članku „*Još si i lijepa i igrač nogomet?*“: rodna (ne)ravnopravnost i nogomet / futsal propituju status žena u hrvatskom ženskom nogometu i futsalu, a posredno i status žena u hrvatskom suvremenom društvu. Istraživanje je provedeno u proljeće 2018. godine polustrukturiranim dubinskim intervjuima na uzorku devet igračica Prve hrvatske malonogometne lige za žene. Fokus rada usmjeren je na pitanja (ne)ravnopravnosti, predrasuda, diskriminacije,

etiketiranja, marginalizacije i podređenosti žena u hrvatskom sportu i društvu.

Sociolog Krešimir Žažar i kineziologinja Jelka Gošnik u tekstu *Društvene odrednice bavljenja organiziranim sportskim aktivnostima školske populacije u Krapinsko-zagorskoj županiji* tematiziraju društvene odrednice bavljenja organiziranim sportskim aktivnostima školske populacije u Krapinsko-zagorskoj županiji. U radu prikazuju rezultate empirijskoga istraživanja populacije osnovnoškolaca i srednjoškolaca koji ukazuju na pad bavljenja sportom uzrokovan manjkom interesa, nepovoljnim demografskim kretanjima, nedostatnim financijskim resursima, osrednjoj sportskoj infrastrukturi, nedostatnom angažmanu educiranih trenera i eksperata, neadekvatnom formalno-regulatornom okviru te općem deficitu osviještenosti o pozitivnim učincima bavljenja sportom.

Pravnik i bioetičar Tomislav Nedić i filozof sporta Matija Mato Škerbić u radu *Definiranje sporta u hrvatskim i međunarodnim pravnim aktima - na razmeđu prava i filozofije* analiziraju određenja pojma sporta i njegovo korištenje u hrvatskim sportskim pravnim aktima (Zakon o sportu i akti Hrvatskoga olimpijskog odbora) te nekim međunarodnim aktima pokazujući kako u njima definicije sporta nisu dovoljno jasne niti precizne. Stoga daju vlastiti, interdisciplinarni prijedlog uvođenja nekih odrednica sporta u pravne akte, posebice u svrhu donošenja odluka dodjeljivanja statusa sporta određenim aktivnostima.

Articles published in this journal are Open Access and can be distributed under the terms and conditions of the Creative Commons license Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)